

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A DEBRECZENI BALOLDALI PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen hetenként ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési árak: Helyben és postán küldve. Egy évre 10 ft. - kr. 2/3, ére 2 ft. 50 kr. Fél évre 5. - - - - - Egy évfolyam 10. -

Hirdetési díj: Őtásasos példányokért 5 kr. Nagyobb terjedelmű, mint szintén több izabli hirdetések, alk. szerint a legolcsóbb ártért.

ati tudósítás... 220-230 kr. 1 mérő Zab... 330 kr. 1 mérő kása 540 kr.

Következettség.

„Adj hangot Dóczy!” — mondá a pataki kántus-prézes egykor bassista-barátjának, tudni akarva, vajon felhangjai hol érik el a ne továbbat.

És Dóczy ez óhajnak váltig igyekezett eleget tenni s midőn már szusszal — illetőleg felhanggal nem bírta: füttytyel igyekezett hanghíányát a magas skálákon pótolni.

Önkéntelenül eszembe jutott ez adoma, midőn a hétfői országgyűlésen Tréfort kultuszminiszter fölemlkedett, hogy hangot adjon elvégre, vagyis elmondja programbeszédét.

És el is mondá himezés-hámozás nélkül, hogy voltaképpen mi az ő szívének és lelkének szándéka.

Nos, a meddig az igen tisztelt miniszter ur a rendes skálán hangicsált, s a pesti egyetemnek új tanárokkal ellátását hangsúlyozta, még csak hagyján, de midőn szónoklatának főbb teréről egy kétes világlátású szakutczába bekanyarodott s föltételezni kegyeskedett, mintha Magyarországon talán nem is volna népek, kik az új tanárok betöltésére képesek lennének, nemcsak, de sőt bátran ki is fejezte abeli szándékát, hogy ha ilyes férfiak nem akadnának (!) széles Magyarországon területén, ám hozzunk be ilyeket Bergengóziából, Nájrittynből s a manó tudná honnan nem, már akkor a Dóczy-féle fütty-erőkődés nagyon is esztünkbe jutott.

Hiszen szép az a Mátyas király és nagy Péter csár-féle utánzat, csak hogy el tetszett feledni a t. kultuszminiszter urnak, hogy az akkori kulturavizonyok sem Magyarországon, sem Oroszországon nem állottak ama niveau, a melyen most.

Mai tudományosságunk bátran lépést tart immár a külföldi tudományosságal. — Értjük az angol és francziát, mert az angol kópiázó német alig vehető számba, s a s így nem tudjuk elképzelni, miért óhajtanak a nyelvünket nem értő külföldi tudós urakat nyakunkra hozni, mint akik anyanyelvünkön nem lennének képesek fellegeket vereső tudományukat érvényesíteni.

Mert azt csak nem lehet talán kívánni, hogy egy ember ért. — a külföldi tanár urét, — nehány száz ifju — a kivételek kivételével — előtte érthetetlen nyelven való előadást — hallgasson.

Példák rá a debreczeni kollégium mult és jelen század nagyírta tanárai: a Hatvaniak, Maróthiak, Budaiak, Szilágyiak, Péczeliek, Sárváriak, Kerekesek s számos más nagytudományu tanár, kik megannyian több évig látogatván a mivel világ leghiresebb egyetemét, — mondhatni Magyarországon Athenéjévé tették Debreczert s méltán jézte meg a boldog emlékeztető „Kis Tükör,” hogy „itt lakozik Pallas, szép iskolájával!”

Alapot tehát, országos alapot kell megállapítani, melyből tanárjelölteinket a külföldi egyetemre kiküldhessük. Ennek kétségkívül lesz látása.

Az, hogy a beszállított idegen tanár urak majd megtanulják itt a magyar nyelvet, úgy hogy azon tarthatnak előadást, mindössze is csak jámbor óhajtatásnak tekinthető, mert nem minden nemzet fia áldvák meg ama genie-vel, mint a magyar, hogy idegen nemzetek nyelveit oly könnyeden sajátíthassák el.

Vagy talán csak következetesnek kívánt föltűnni a t. kultuszminiszter ur, pár évvel ezelőtt a „Lloyd” hasábjain megjelent ama cikkével, hol bizony nem a leghizelgőbb színi festéket keresett ki a magyar kultúra esetelésére?

A következetes szép dolog, de csak akkor, ha a kiindulási pont jogosult. Ugyde, hogy a t. miniszteri ur akoriban a „Lloyd” teréről lépett ki s terbes sikátorba mélyedt be, azt ő talán most már maga sem vonná kétségbe. Onnan vont következetessége tehát a jogosultság határain kívül esik.

A mi beszédének többi részét illeti, az több-kevesebb módosítással nézetünk szerint is mind megállhat, a honnan szívőből óhajtuk azokra nézve, hogy azon eszméket, tanúsított következetességével emelje érvényére mielőbb a gyakorlatban is!

— Ez a kinttettés. Hunfalvi Pál a berlini akadémia tagjává választott. Magyar tudós onnan még nem ért ily kitüntetés. — Többet ér ez az összes Wenckheim-ügyvérség.

— A házszabályok ügyében következő újabb megállapodás jött létre: egy önálló indítványtól, ha ez még 19 tag által pártolást támogatatik, a szóbeli indoklásra határnap tüzetése nem tehető meg; az interpellációkra az illető miniszter mindjárt felelhet, de 30 nap alatt felelni tartozik. A miniszter válaszára egyedül az interpelláló adatik jog felelni, s a ház a miniszter válaszát vagy tudomásul veszi, vagy külön leendő tárgyaására idt tük ki. Ez utóbbi alkalommal az interpelláció adóját illeti az első szó; azon körülmény azonban, hogy a miniszter válasza tudomásul vétetik, nem zárja ki, hogy az interpelláló tárgya nézve valamely képviselő több külön indítványt tegyen, de ily indítvány is ily módon kezelendő, mint ez az önálló egyéb indítványokra nézve megállapítottat.

— A bankügyben a mi „független” kormányunk most alkudozik a bécsi kormányval. Meglássuk, mit kapunk az osztrák irtalmából?

— Köztársaság és Magyarország. A képviselőház tegnapi gyűlésén Hellyi interpellált a spanyol köztársaság elismerése iránt. Csodálkozunk, hogy a kormány rögtön nem tudott még e tárgyra sem felelni. Vagy Magyarország „független” kormánya nem vette

— A nemzeti színház országos alapjából még megvan 433.206 ft. A magánalap 313.701 ft. 94 król áll.

— Paris és Berlinben ross hírek keringenek a spanyol ügyekre vonatkozólag. Az a hír terjedt el, hogy Barcelonában csatározások folynak, Xeres és Malaga pedig a fölkelők hatalmában vannak. Mindezekből csak annyit igaz, hogy don Carlos már spanyol földön van, s hogy a köztársaság ügye némileg veszélyeztetve látszik.

— A debreczeni jogakadémiairól. — A jogtanári kar véleménye — IV. Főtiszt, superintendens ur azon további kérdés, hogy „minő szervezettel gondolkodni megállapítani a jogakadémiaikat, mely a tudomány és élet követelményeit lehetőleg kielégítse, a gyakorlati életre és eljárásra képesítse a hallgatókat, de a tudomány méltóságát s tekintélyét sem alázza meg” — válaszul a következő tervezetet bátorodunk előterjeszteni.

— Az egyetem jogi szakának megfelelő 4 évi jogzaka évi előadandóknak: I-ő évfolyam. 1) Római jog és jogtörténelem (intititúciók és pandekták), egész éven át, hetenkint 8 órán. — 2) Eszjog, fél éven át 4 órán. — 3) Jog-és államtudományok encyclopaediája, fél éven át 4 órán. — 4) Magyar állam-és alkotmánytörténet, egész éven át, hetenkint 4 órán. — Összesen fél évenként 16, vagyis egész éven át 32 órán.

— II-ik évfolyam. 1) Magyar polgári jog és jogtörténet, egész éven át, hetenkint 8 órán. — 2) Alkotmányi és igazgatási politika, fél éven át 8 órán. — 3) Nemzetgazdaságt, fél éven át 8 órán. — 4) Egyetemes és hazai részszertű egyházi jog, egész éven át, hetenkint 4 órán. Összesen egész éven át 40 órán.

— III-ik évfolyam. 1) Magyar közigazgatási és közgazdasági jog, egész éven át, hetenkint 5 órán. — 2) Magyar váltó és kereskedelmi jog, fél éven át, hetenkint 5 órán. (Ha azonban a kereskedelmi jog munkába volt condiciofictio megerősíténi, jóval több óra kívántatik) — 3) Elmeti és anyagi statistika (a magyar állam, Ausztria és a nevezetesebb európai államoké), fél éven át, hetenkint 8 órán. — 4) Magyar törvénykezési eljárás, fél éven át, hetenkint 4 órán. — 5) Magyar bányajog, fél éven át, hetenkint 2 órán. — 6) Magyar büntetőjog, fél éven át, hetenkint 4 órán. — 7) Pénzügytan, és pénzügyismer, fél éven át, hetenkint 7 órán. Összesen egész éven át 40 órán.

— IV-ik évfolyam. 1) Osztrák polgári jog, fél éven át, hetenkint 6 órán. — 2) Nemzetközi jog, fél éven át, hetenkint 3 órán. — 3) Összehasonlító jogtudomány s az egyetemes jogtörténet rövid ismertetése, egész éven át 5 órán. — 4) Joghilosophia, fél éven át 5 órán. — 5) Népszertű boncztan és törvénykezési orvostan, egész éven át, hetenkint 2 órán. — 6) Államszámveteli tudomány, fél éven át 4 órán. Összesen egész éven át 32 órán.

— Ezeken kívül a bölcsészeti története, az elméleti bölcsészeti és esztétikai egyéb bölcsészeti tantárgyak, pl. prot. egyház történelem szabad választásra volnának hagyandók.

— V.) Ime egy ily egyszerű jogi facutias, ellátva kellé tanerővel, nézetünk szerint teljes mérvben megfelelhetne a közhajtatásnak s nemcsak gyakorlati szakembereket, hanem diplomátusokat is nevelhetne.

— E vélemény 3 első pontját az évi 2-ik számunkban jan. 4-en közöltük.

— Azon lények, kik iránt atyját kivéve részvétet érzett először, XVI. Lajos volt, mivel a nép testifragt legyilkolta, aztán a királyné, mert szép volt, s mert az októberi napokban a nép le akarta gyilkolni.

— Az egyetlen, kit nem tekintett vért szomjazó vad állattal, Lafayette volt, mivel az a vérfordókeket gátot vetett.

— Mirebeau csodálkozásával ajándékozta meg. Ez nem azért történt, mintha Elías ékes szólását érte, vagy lángese hatalmát méltatni tudta volna, hanem csak azért, mert hangja a gyermeket elbűvölte.

— Ha Mirebeau beszélt, úgy tetszett neki, mintha egyedül az egyetlen ember tartaná a körlet bándandót, hogy az körlet körül mindent le ne gyilkoljon és el ne pusztítson.

— Egyébek az ifju, az egész francia népre undorral és megvetéssel tekintett.

— Ha egy mellette elment francia, véletlenül ruhájához ért, mindig lerázta a port róla, mintha a keresztényenli érintkezés őt bemozsolná. Inkább lelényezte volna kezét vágatni, minthogy rá lehessen venni, miszerint mással fogjon kezet csak szédóval.

— felel meg sem az ország sem pedig a kincstár érdekének — azt tagadni nem lehet; valamint azt sem, hogy a mostani rendszer mellett az állattenyésztés, ipar és mezőgazdaság azon körülménytel fogva, hogy sem trágya és marhasó, sem pedig gyáros nem hozatik forgalomba — lenyugtató tartatik.

— Azon ellenretétára sincs semmi kifogásunk, hogy a mostani állapot a csempészetet és dugurúságot praemiorra állap, csak hogy mindezen bajok és calamitások nem a sónak regalitásában, hanem a kezelés hiányos voltában gyökereznek. — Ha tehát a szükségesnek mutatkozó reformok keresztülvitele az emlékirat által sürgetteik, úgy nézetük szerint annak szerzője voltaképen előmeri, hogy a regáljog épségben tartása mellett is lehet a bajon segíteni.

— Felhozatik a sójvédők és egyedúráság ellen meg az is, hogy a termelés olcsósága csak az állami erdőtések jóvedelmének rovására történik.

— Ezen állítás bárc ninc pozitív adatokkal támogatva, némi valószínűséggel mégis bír, a mennyiben köztudomású tény, hogy a kincstári bányák és kőbányák az erdei termékek néhány %-al olcsóbban adnak el mint egyes személyeknek és magánvállalatoknak. De hogy az állami erdőések e miatt pusztulnának vagy hogy a kincstár erdészeti érdeke mindenben alárendelteknek a bányászati érdekeknek — ez már alaptalan állítás, miől mindenki meggyőződhetik, ha végig tekint azon műveletek sorozatán, melyek az utóbbi években a kincstári erdőések értékelésének ügyében tettelek.

— Végre azon nézetet illetőleg, hogy a sójvédők és egyedúráság fenntartása mellett a szomszédos államok sóekoniómája nem lesz elérhető, csak azon egy kérdéssel felelünk, hogy hák annak eltörlésével elérhető lesz-e?

— Ha figyelembe vettük hazánk geográfiai fekvése és alakzata, folyamrendszere, közlekedési és forgalmi viszonyait s azon körülmény, hogy a sóbányák és telepek (a sóvárán kívül) mind az ország félre eső északi és keleti szélein vannak, úgy percig sem lehet kétkedni azon, hogy a sójvédők eltörlésével sem emelkednek sóekoniómái a kifejlődés oly magas fokára, mint az például a szomszédos német államokban ez időszert elszelhet. Ott a bányák és földék fekvésének celszerűsége ellen nem lehet semmi kifogás. Az északi határszélék s főleg az északi tengermentén kitűnő sótartalmu tengervizrel rendelkeznek, s az országunk csaknem középen fokúsnak a Halle közüli óriás kiterjedésű telepek, s a déli részeken az ismeretes bajor és württembergi kőkők és földék ehez járul még egy kitűnő utárhó és egy minden tekintetben szerencsésnek mondható folyamrendszer — ezek pedig mind oly tényezők, melyek sem hazánkban, sem az örökös tartományokban fel nem találhatók.

— A fent közölt állítások és az azokra tett észrevételek előrebocsátása után nem lesz nehéz feladat azon javaslatnak megérdemelt jelentőségére való visszavetése, mely a sójvédők és egyedúráság megszüntetését s ebből kifolyólag az állam bírtokában lévő sóbányák, földék és telepek elárulását ózolja.

— Ezen kérdésnek magyar érdekek szempontjából leendő gyakorlati megoldása természetesen által tetteik első sorban függőse, hogy nélkülözheti-e a kincstár a sójvédőkkel erdő jóvedelmét?

— Hogy az állam összes tiszta jóvedelmének több mint egy tizedrészt tevő ezen jóvedelem nem nélkülözhető, azt bizonyítani is felesleges.

TÁRCZA.

SZÜLETÉS ÉS MŰVELTSÉG.

Regény négy kötetben. Irta Schwartz Mária Zoófia. Első rész. (Folytatás.) A király megindultnak látszott. Az is volt; mert dacára gyöngösgésének, XVI. Lajosnak nak néma szive volt, mely bensőleg szerette Franciországot, s annak javát.

— Nos Elías, hogy tetszett az ünnepegy? — Nekem, felelt Elías, tetszett a király, mert jónak látszott, tetszett a királyné, mert szép volt, és Lafayette, mert hangosan és érthetően beszélt.

— Jakab mosolygott, és a szavakkal veregető meg a fiu fejét: — Te sokkal gyermekebb vagy, minthogy azt a mi történt megérthetted volna, azért irányzad figyelmed egyes eseményekre. Jöjj, ülj lábaimhoz, és megmagyarázom az egészet.

— Elías atyjához lépett, de a helyett, hogy atya lábainál párnára ült volna, mellette térdre vetette magát. Karját atyjára téve, mondá: — Atyám, mit sem kell magyaráznom. Tudom, hogy ez ünnepegy folytán mindenkinél testvéreknél kellene lenni; de én tudom, hogy keresztények közül egyik sem tekint magát Jakab szidó testvérjének. Ezért atyám, mindez haszontalan fáradságnak tünik fel előttem.

— Elías karjai most már atya nyakában nyugodtak, és folytát: — Ha ezavám megismeritottak, bocsás meg, de én nem tudom szeretni a keresztényeket. Istenuk vérből van lefestve, és ők vértengéssel haladtak tovább tisztelőtlenben.

220-230 kr. 1 mérő Zab... 330 kr. 1 mérő kása 540 kr. 160 kr. 1 mázsa Szalonna mázsa háj 34-35-36 ft. ... Károly, ... könyvtár.

